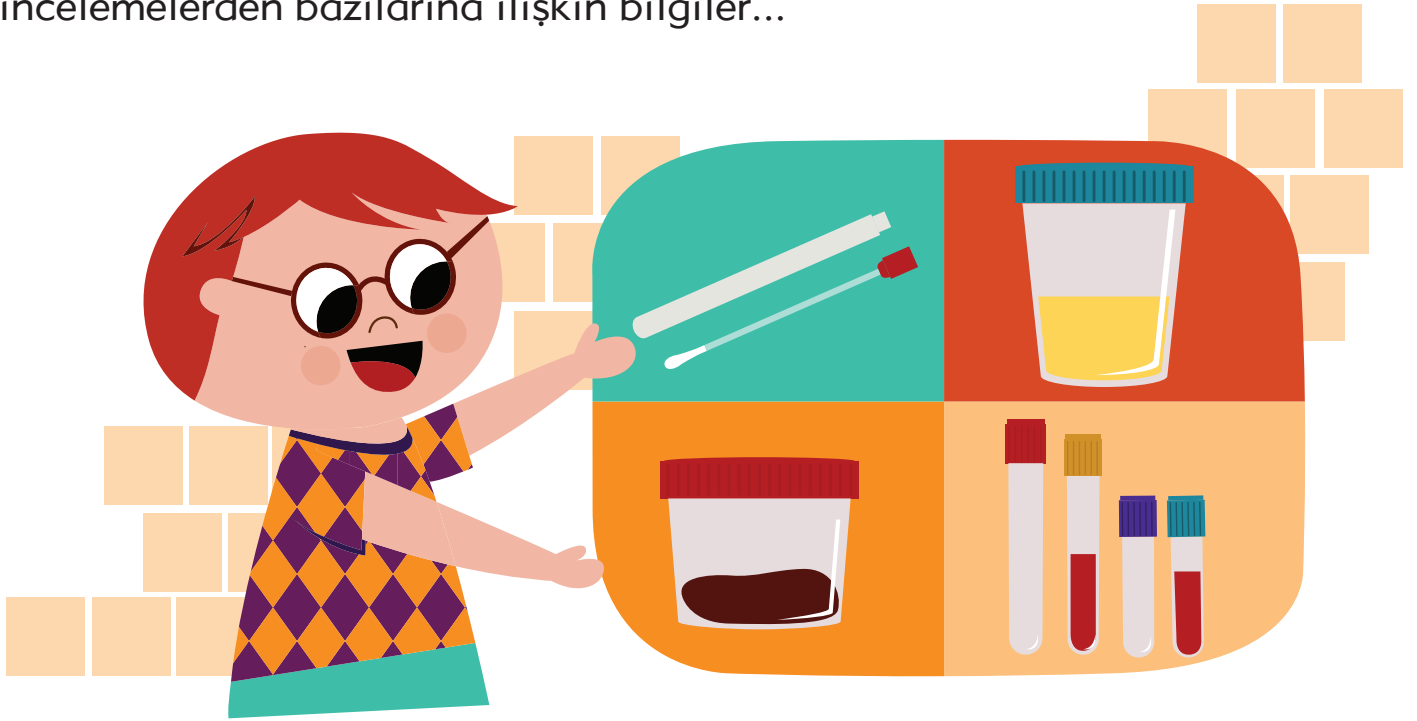

Sağlıklı Olup Olmadığımızı Anlamak İçin...

Sağlığımızla ilgili bir sorun olduğunu düşündüğümüzde doktorumuz bizden çeşitli incelemeler yaptırmamızı isteyebilir. Kan, idrar, dışkı incelemeleri ve boğaz kültürü gibi. Sonra da bu incelemeler sonunda elde edilen değerleri sağlıklı insanlardan elde edilen değerlerle karşılaştırır. Herhangi bir sorun saptarsa uygun bir tedavi önerir. İşte sağlıklı olup olmadığımızı anlamak için yaptırdığımız bu incelemelerden bazılarına ilişkin bilgiler...

Kanımız vücudumuzda işlerin yolunda gidip gitmediğine ilişkin ipuçlarının elde edilebildiği çok önemli bir yapı. Kanda incelenebilecek o kadar çok şey var ki. Kan hücrelerimizin sayısı, kanımızdaki yağ ve şeker miktarları, bazı organlarımızın salgıladığı çeşitli maddelerin miktarları gibi. Örneğin doktorumuz bazı kan hücrelerimizin eksikliğinden yani "kansızlık" olarak bilinen hastalıktan kuşkulaniyorsa "tam kan sayımı" adı verilen incelemeyi yaptırmamızı ister. Bu inceleme sonucunda kanımızda bulunan farklı hücrelerin miktarları ortaya çıkar. Doktor bu miktarları sağlıklı bir insanda olması gereken miktarlarla karşılaştırır. Bu karşılaştırma sonucunda bir farklılık

görürse ya incelemelerini belirli bir konuya yoğunlaştırır ya hemen bir tedavi önerir.

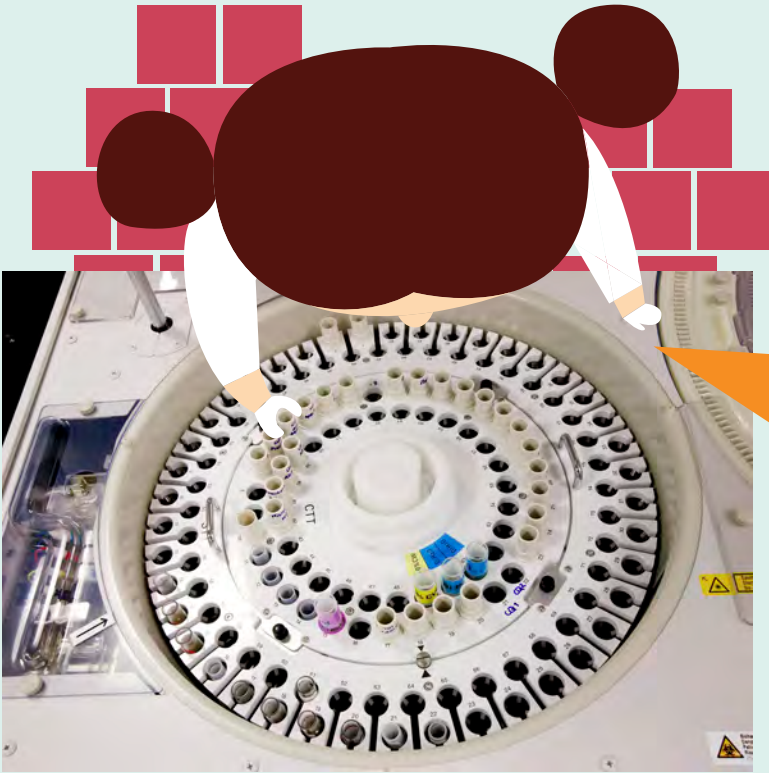
Kan örneği almak için şırınga adı verilen bir alet kullanılır. Bu alet hastanın damarlarına girilerek kan almaya yarar. Kan örnekleri genellikle şırıngaya takılan test tüplerinin içine aktarılır. İncelemeler sırasında kullanılacak bazı maddeler daha en baştan bu tüplerin içine koyulmuştur. Farklı incelemeler için farklı renklerde kapakları olan tüpler kullanılır.

İnceleme yapmak amacıyla kan örneği alma işini yalnızca sağlık kuruluşlarındaki hemşireler ya da doktorlar yapabilir.

Kan alındıktan sonra yapılan ilk işlerden biri bunu santrifüjden geçirmektir. Santrifüj içinde kan örnekleri bulunan tüpleri yüksek hızla döndüren bir ayardır. Bu döndürme işlemi sırasında ortaya çıkan merkezkaç kuvvetinin etkisiyle kandaki hücreler yoğunluklarına göre katmanlara ayrılır. Laboratuvarlardaki uzmanlar da kanın hangi bölümünde inceleme yapmaları gerekiyorsa onu alıp kullanır.

Bu tüpün içinde santrifüjden geçirilmiş bir kan örneği görüyorsunuz.

Bu bir santrifüj. Santrifüjde, içinde kan örneği bulunan tüpler var. Kapağı kapatılıp çalıştırıldıktan sonra içindeki tüpler hızla dönmeye başlayacak.

Kan hücreleri mikroskopta incelenir. Uzmanlar mikroskopta gördükleri hücrelerin görünümünü rehber kitaplardaki görüntülerle karşılaştırır.

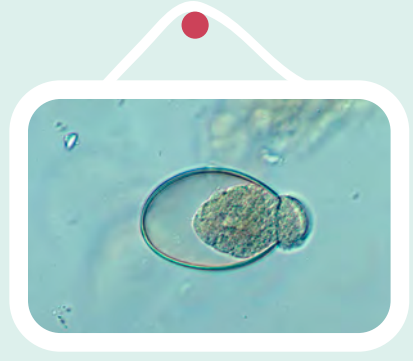

Bazı hastalıklarda vücudumuzda çeşitli maddeler oluşur. Bu maddelerin bir kısmı idrar yoluyla dışarı atılır. İdrarda farklı incelemeler yapılabilir. Örneğin, idrarda bazı maddelerin bulunup bulunmadığına bakılarak böbreklerin işlevlerini yerine getirip getirmediği anlaşılabilir. İdrar yollarında bakterilerden kaynaklanan bir sorun olup olmadığını anlamak için de incelemeler yapılabilir. Bu durumda laboratuvarında idrar örneğinden bir miktar alınarak besiyeri adı verilen ve içinde bakterilerin büyüüp gelişmesine uygun maddeler bulunan özel bir kaba koyulur. Bu kap bir süre belirli koşullar altında bekletilir. Kabin içinde bakteri ürediyse bu bakteriye karşı hangi antibiyotiğin kullanılabileceğini belirlemek amacıyla antibiyogram adı verilen inceleme de yapılabilir. Antibiyogramda içinde bakteri üremiş olan besiyerine küçük antibiyotik plakları yerleştirilir. Bu besiyeri yine belirli koşullarda bir süre daha bekletilir. Bu süre içinde antibiyotik plaklarının koyulduğu yerlerin çevresindeki bakterilerin yok olup olmadığına bakılarak hangi antibiyotiğin bu bakterilere karşı etkili olacağı belirlenir.

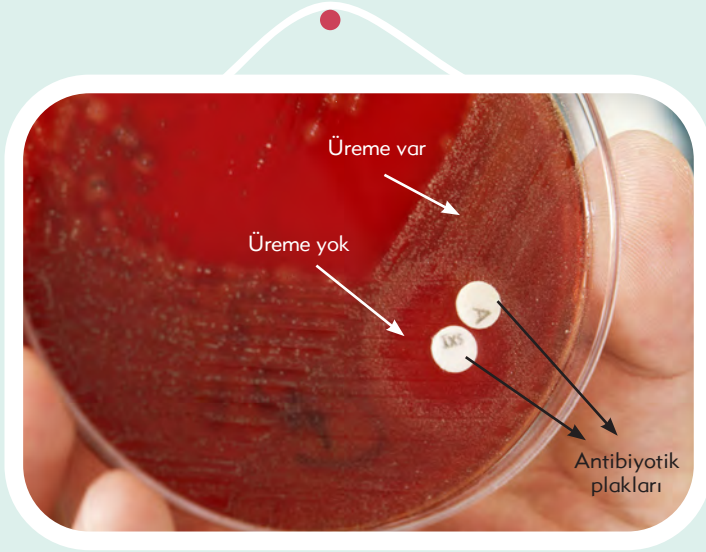
Bu fotoğrafta öze adı verilen bir alet yardımıyla idrar örneklerinin petri kabı adı verilen kap içindeki besiyerine koyuluşunu görüyorsunuz.

Dışkı incelenerek de sindirim sistemiyle ilişkili bazı hastalıkların tanısı koyulabilir. Dışkı incelemeleri hastalık etkeni mikroorganizmaların ya da bazı asalak canlıların varlığını belirlemek, besinlerin bağırsaklardan emiliminde bir sorun olup olmadığını saptamak, pankreas, karaciğer gibi sindirim organlarının işlevlerini yerine getirip getirmediğini anlamak gibi amaçlarla yapılır. Laboratuvarındaki uzmanlar öncelikle dışkı örneklerinin dış görünümü, kokusu gibi özelliklerini incelerler. Bu özellikler bakımından sağlıklı bir insanınkinden farklı bir durum olup olmadığına bakarlar. Dışkının bu özellikleri bile bazı hastalıkların habercisi olabilir. Elbette dışkıda yapılabilecek incelemeler yalnızca bu kadar değildir. Bir başka inceleme de bağırsaklarımızda asalak canlıların bulunup bulunmadığını saptamak amacıyla yapılır. Bu tip incelemelerde dışkıda asalak canlıların ve yumurtalarının olup olmadığına bakılır.

Bu, bağırsaklara yerleşebilen balık tenyası adı verilen asalak bir canlının yumurtası.

Bu fotoğrafta içinde bakteri üremesi olduğu için antibiyotik plakları yerleştirilmiş bir besiyeri görüyorsunuz.

Bademciklerimize hastalık etkeni bakteriler ya da virüsler yerleştiğinde nasıl bir tedavi gerektiğini belirlemek için doktorumuz boğaz kültürü yaptırmamızı isteyebilir. Bunun için ucunda pamuk olan ince bir çubuk yardımıyla boğazımızdan örnek alınır. Bu örnek besiyerine aktarılır. Belirli bir süre bekledikten sonra bakterilerin üreyip üremediğine bakılır. Bakteri ürediyse bu bakterilere karşı hangi antibiyotiğin kullanılması gerektiğini belirlemek amacıyla antibiyogram adı verilen inceleme yapılır. Bademciklerimizin iltihaplı görünümde olması, ancak besiyerinde bakterilerin ürememesi hastalık etkeninin virüsler olduğunu gösterir. Doktorumuz bu durumda antibiyotik kullanılmasını önermez. Çünkü antibiyotikler virüsler üzerinde etkili değildir.

Zuhal Özer
Çizim: Nazlı Tunalı